

Tendències o direccions de l'esport contemporani en funció dels motius de la pràctica.

Un estudi empíric entre els estudiants de la Universitat d'Oviedo

■ JOSÉ A. CECCHINI ESTRADA

Llicenciat en Educació Física. INEF-Madrid.
 Doctor en Ciències de l'Educació.
 Catedràtic d'E.U.
 Universitat d'Oviedo

■ ANTONIO MÉNDEZ JIMÉNEZ

Doctor en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport. Universitat de Granada.
 Llicenciat en Educació Física. INEF-Madrid.
 Professor de Secundària

■ JOSÉ MUÑIZ FERNÁNDEZ

Doctor en Psicologia.
 Catedràtic-Degà de la Facultat de Psicologia.
 Universitat d'Oviedo

■ Paraules clau

Pràctica esportiva, Motivació d'assoliment, Esport

■ Abstract

Research into the motives that lead young people to practice sport has been carried out in English-speaking countries, mainly in the United States and the United Kingdom, Australia and Canada. It has consistently shown a framework with various factors. The majority can be placed within the frame of social recognition and are based on the concept of achievement motivation. Starting from these results our objective has been to analyse the underlying motivational structure with the aim of determining the most prominent tendencies in contemporary sport. The young people polled were 2689 students at the University of Oviedo (1440 men and 1249 women). They all answered questionnaires drawn up for our purpose. The results revealed a double bipolar structure that would appear to respond to the binarisation of two criteria: competition (C) and mastery (M) or expertise. Their presence or absence gives rise to a dichotomy, which could be likened to a tree with a bifurcated trunk and four branches. The four sub-groups show, moreover, certain special characteristics arising from differences in sex, type of activity and strength of motivation to practise sport. Finally the results are discussed and some conclusions are drawn.

■ Key words

Sports practice, Achievement motivation, Sport

Resum

Les investigacions descriptives sobre els motius que porten els joves a practicar l'esport, desenvolupades majoritàriament als Estats Units i a països anglòfons, com ara Gran Bretanya, Austràlia i el Canadà, han mostrat de forma consistent una estructura multifactorial. La majoria s'emmarquen dintre de la perspectiva cognitivococial i es recolzen en el concepte de motivació d'assoliment. A partir d'aquests resultats, el nostre objectiu ha estat analitzar l'estructura 'motivacional' subjacent, amb l'objecte de determinar les tendències més acusades de l'esport contemporani. Els joves sotmesos a enquesta, 2.689, són estudiants de la Universitat d'Oviedo (1.440 homes i 1.249 dones). Tots ells van respondre qüestionari dissenyat amb aquesta finalitat. Els resultats evidencien una doble estructura bipolar que sembla respondre a la 'binarització' de dos criteris: competició (C) i mestratge (M). La seva presència o absència origina un arbre dicotòmic de quatre branques. Aquests quatre subgrups mostren, a més a més, unes peculiaritats derivades de les diferències de gènere, tipus d'activitat i intensitat de la motivació vers l'esport. Finalment, es discuteixen els resultats i se n'extreuen algunes conclusions.

Introducció

L'extensa investigació descriptiva sobre motius de participació en les activitats físicoesportives ha evidenciat una sòlida estructura multifactorial, en la qual, raons tan diverses com la salut, la condició física, l'esbargiment, la millora de les habilitats esportives, l'amistat, l'aprovació social, el desig de vèncer o la relaxació, entre d'altres, semblen ser determinants (Alderman, 1978; Sapp i Haubenstricker, 1978; Gill i d'altres, 1983; Gould i Horn, 1984; Gould i d'altres, 1985; Bakker i d'altres, 1993; Ashford i d'altres, 1993; Lázaro i d'altres, 1993; Buonamano i d'altres, 1995; Alexandris i Carroll, 1997, Cecchini i d'altres, 2002). La major part de les investigacions actuals de la psicologia 'motivacional' realitzades en l'àmbit esportiu s'emmarquen dins la perspectiva cognitivococial, i es recolzen en el concepte de *motivació d'assoliment*, interpretat com l'esforç i la persistència dels esportistes per aconseguir una actuació reeixida en situacions competitives i la posterior avaluació de l'èxit o fracàs. La *motivació d'assoliment* és l'element comú de les teories 'motivacionals' contemporànies més importants: autoeficàcia (Bandura, 1977, atribucions (Weiner, 1979), fites d'asso-

liment (Ames, 1984, 1992; Ames i Archer, 1988; Duda, 1992; Dweck, 1986; Elliott i Dweck, 1988; Maehr i Braskamp, 1986; Maehr i Nicholls, 1980; Nicholls, 1984, 1989; Roberts, 1984).

Un principi fonamental de la teoria de *fita d'assoliment* sosté que els individus s'impliquen en contextos d'assoliment per tal de demostrar competència o habilitat. Tanmateix, sembla ser que en contextos de no assoliment operarien d'altres fites. Nicholls (1984, 1989) va demostrar l'existència de dues concepcions d'habilitat que es manifesten en contextos d'assoliment: la concepció d'habilitat indiferenciada de l'esforç, que ha estat interpretada com a millora i la concepció d'habilitat diferenciada de l'esforç, interpretada com a capacitat. Cada concepció d'habilitat es posa de relleu en una orientació de fita d'assoliment distinta. Així, els individus orientats a la tasca utilitzen la concepció indiferenciada d'habilitat per jutjar la competència demostrada i es preocupen per l'aprenentatge o domini de la tasca. En contrast, els subjectes orientats al jo utilitzen la concepció diferenciada d'habilitat per jutjar la competència demostrada, i es preocupen del rendiment dels altres i de demostrar una habilitat superior als altres amb el mínim esforç (Nicholls, 1984, 1989).

En conseqüència, la persona implicada en la tasca, en utilitzar criteris d'autoreferència compta amb més possibilitats de millorar la pròpia competència percebuda. Deci i Ryan (1985); Ryan (1982) van suggerir que les variacions en competència percebuda es troben vinculades a processos psicològics conseqüents amb canvis en la motivació intrínseca. En concret, la motivació intrínseca augmenta presumiblement quan s'incrementa la competència percebuda (Deci i Ryan, 1985). Així, la implicació en la tasca comporta el requisit de condicions per encoratjar la motivació intrínseca. En contrast, la principal preocupació de la persona orientada al jo és obtenir judicis favorables respecte de la seva habilitat, més que no pas l'aprenentatge i la millora del nivell tècnic present. La persona se sent competent quan es com-

para favorablement amb els altres. Aquesta dependència de la comparació social redueix la probabilitat d'augmentar la competència percebuda i, doncs, limita l'oportunitat de millorar la motivació intrínseca (Duda i d'altres, 1995). D'altra banda, emergeix una relació significativa entre l'orientació a la tasca i la tendència a percebre el joc esportiu com a interessant i divertit (Cecchini i d'altres, 2001). L'orientació en la tasca, també correlaciona negativament amb l'avorriment (Cervelló, Escartí i Balagué, 1999).

Tant en investigacions passades com en les més recents, els barons han informat de nivells més alts d'orientació vers el jo (en la competició) que no pas les dones. Aquestes ho han fet de nivells més grans d'orientació vers la tasca que els homes, i en conseqüència s'ha suggerit que el procés de socialització té un paper determinant en l'adquisició de fites d'assoliment (White i Duda, 1994; White i Zellner, 1996; White, Kavussanu i Guest, 1998). A més a més, sembla que hi ha una evidència considerable que permet afirmar que els barons i les dones tenen diferents patrons de motivació d'assoliment i que aquestes motivacions són consistents tant amb l'orientació de fita personal com amb les percepcions del clima 'motivacional' creat pels altres significatius (Carr, Weigand i Hussey, 1999).

En el marc de la teoria del divertiment esportiu, els resultats de l'estudi de Scanlan i Lewthwaite (1986) van revelar un conjunt de fonts de múltiples facetes de divertiment que es troben entre les dimensions intrínsec-extrínsec i assoliment-no assoliment; anàlogament, el divertiment dels lluitadors, subjectes de l'estudi, estava relacionat íntimament amb les seves percepcions d'habilitat i les percepcions dels adults significatius (pares, entrenador...).

En resum, pocs models teòrics explicatius han abordat la motivació per a la pràctica físicoesportiva des d'una perspectiva global tot incloent-hi alhora els motius d'assoliment i no assoliment (afiliació, sensacions derivades del moviment, poder...) independentment de les variables que els determinen com ara

edat, sexe, tipus d'esport, etc. Tot i reconèixer que la competitivitat i, en general, les situacions d'avaluació, han constituït entorns extraordinaris d'anàlisi de la motivació en l'esport, que posen a prova el rendiment individual (campionats esportius, classes d'educació física, escoles esportives...), cal aprofundir en les línies d'investigació que inclouen contextos no competitius, per comprendre a fons el conjunt de les tendències de l'esport (Ashford *et al.*, 1993). En aquest context, formulem la hipòtesi que les direccions o tendències de l'esport contemporani responen a la 'binarització' de dos criteris: competició (C) i mestratge (M). La seva presència o absència origina un arbre dicotòmic de quatre branques. Aquests quatre subgrups mostren, a més a més, unes peculiaritats derivades de les diferències de gènere, tipus d'activitat i intensitat de la motivació cap a l'esport.

Mètode

Qüestionari

Tenint en compte que la finalitat d'aquest treball és analitzar els principals motius de pràctica físicoesportiva, amb l'objecte de delimitar les tendències més acusades o rellevants de l'esport, vam recollir, en forma de motius, els factors que expliquen el compromís amb l'activitat física d'aquelles investigacions que vam considerar més afins i adequades a la població objecte d'estudi i al context sociocultural on s'implementa. Aquests motius són: "per mantenir-me en forma física (tenir una bona condició física, estar físicament bé, estar en forma)", "per millorar les meves habilitats (aprendre amb eficàcia nous moviments, progressar i millorar el meu nivell esportiu)", "per higiene i salut personal (estar sa, prevenir malalties)", "perquè m'entreté (és divertit, emocionant, agradable)", "per estar amb amics o conèixer-ne altres de nous (col·laborar, cooperar amb els amics)", "perquè m'agrada competir (demostrar que puc ser millor que els altres, superar el rendiment dels altres, guanyar)", "perquè em relaxa (em tranquil·litza, em permet de disminuir la tensió dels estudis i dels exàmens), i "per

■ **TAULA 1.**
 Valoració mitjana dels motius de pràctica esportiva.

	HOMES	D.T.	DONES	D.T.	MOSTRA	
					COMPLETA	D.T.
Per mantenir-me en bona forma física	1,43	,61	1,36	,52	1,40	,58
Perquè m'entreté	1,36	,59	1,61	,68	1,48	,65
Perquè em relaxa	1,65	,70	1,55	,63	1,61	,67
Per higiene i salut personal	1,83	,72	1,72	,71	1,78	,72
Per estar amb els meus amics o conèixer-ne altres de nous	1,74	,72	2,01	,77	1,86	,75
Per millorar les meves habilitats	1,89	,75	1,98	,74	1,94	,75
Per gastar energia	2,11	,80	1,95	,78	2,04	,79
Perquè m'agrada competir	2,15	,84	2,76	,57	2,43	,79

■ **TAULA 2.**
 Diferència de rang mitjà dels motius de pràctica esportiva. Prova de Kruskal-Wallis.

ESPORTS	N	MOTIUS DE PRÀCTICA ESPORTIVA							
		ESBARJO	COMPETICIÓ	AMISTAT	FORMA FÍSICA	SALUT	DESPEGA D'ENERGIA	HABILITAT	RELAXACIÓ
Bàsquet	542	-163	-245	-226	+53	+71	+46	-5	+71
Handbol	93	-49	-164	-154	+169	+124	+39	-13	+144
Futbol	916	-164	-296	-139	+62	+82	+77	+15	+108
Voleibol	247	-111	-95	-171	+70	+169	+138	-18	+111
Golf	82	-159	-221	-163	-1	+181	-32	-141	+36
Esports de raqueta	583	-115	-94	-126	+30	+17	+38	+55	+36
Lluita, Judo, Karate, Arts marcials	189	+13	-105	+83	-123	-10	+26	-268	-90
Ciclisme (cicloturisme, bicicleta tot terreny, etc.)	832	-48	-9	-42	+19	+22	+10	+67	+66
Piragüisme, rem	115	-107	-82	-35	-21	-127	+36	-41	+31
Patinatge	166	+23	+94	-4	-29	-8	+1	-105	-71
Surf, surf de vela, ala delta	146	-46	-122	-213	+21	+85	-6	-112	+46
Hípica	53	-16	+225	-144	+70	+33	-183	+132	-87
Esquí	354	+3	+28	+1	-11	+33	-52	0	+12
Esports de vela i esports nàutics	91	+60	-80	-73	0	+29	+52	-41	-38
Muntanyisme, alpinisme	390	+56	+160	-3	+37	-27	+44	+61	-118
Atletisme	365	+45	+53	+49	-112	-128	+95	-44	-35
Natació	1.003	+52	+153	+131	-12	-43	+9	+90	-21
Aeròbic	265	+158	+385	+236	-166	-47	-178	+38	-16
Jòguing-fúting	432	+125	+138	+158	-103	-96	-26	+113	-28
Gimnàstica de manteniment	459	+248	+275	+237	-113	-118	-135	+58	+30
loga	39	+192	+190	+138	+164	-98	+20	+162	-176

gastar energia (alliberar frustracions, tenir alguna cosa a fer)". El qüestionari inclou, per tant, aquests 8 grans motius en escales de tipus Lickert de tres punts (1 = Molt important, 2 = Una mica important, 3 = Gens important).

Altres variables mesurades

A més a més, per poder realitzar posteriorment anàlisi de contrast, vam incloure 21 esports o grups d'esports i 6 variables que mesuren la intensitat de la motivació: interès per l'esport (1 = Molt; 4 = Poc), volum de pràctica esportiva (1 = Més de 3 hores a la setmana; 3 = 1 hora a la setmana), regularitat (1 = En totes les èpoques de l'any per un igual, 2 = Més

a l'estiu), influències de l'esport sobre l'estudi i el treball (1 = Positiva, 2 = Negativa, 3 = Indiferent, 4 = No ho sé), participació en programes esportius universitaris (1 = Sí, 2 = No), i participació en competicions universitàries (1 = Sí, 2 = No).

Participants

El qüestionari es va administrar a un total de 2.689 estudiants de la Universitat d'Oviedo (1.440 homes i 1.249 dones) que practiquen l'esport, bé en programes organitzats o bé de manera lliure, sols o amb amics. Per elaborar la mostra total vam realitzar un mostreig aleatori i estratificat d'acord amb el campus, centre, curs i sexe. Amb un nivell de confiança del 95% l'error és de 1,27 per al conjunt de la mostra.

Procediment

El treball de camp, per a l'obtenció de dades, va ser realitzat entre els mesos de març i abril del 2001 per deu enquestadors formats a aquest efecte.

Anàlisi de les dades

Hem utilitzat estadístics descriptius, per determinar la importància dels motius, anàlisi factorial de components principals amb rotació varimax, per estudiar l'estructura 'motivacional', minimitzant el nombre de variables amb saturacions altes, i anàlisi d'eixos principals sense fer rotacions, per identificar subconjunts de forma bipolar. Amb l'objecte de seleccionar els estadístics més adequats per correlacionar els aspectes intensius i selectius de la motivació vers l'esport, vam realitzar proves de qualitat de l'ajustament. Concretament, l'estadístic de Kolmogorov-Smirnov i el nivell de significació de Lilliefors, per determinar si la diferència entre la funció de distribució empírica de les variables i la funció de distribució esperada sota hipòtesi de normalitat és estadísticament significativa. Els resultats ens porten a rebutjar la hipòtesi de normalitat, i, en conseqüència, es van utilitzar proves no paramètriques. La prova de

Kruskal-Wallis ens va permetre de contrastar la distribució de la variable dependent (factors 'motivacionals') als k grups (intensitat de la motivació). Els casos dels grups s'ordenen en sèries simples, tot substituint cada observació pel seu rang (a la taula 5 es recull la mitjana de les diferències de rang).

Resultats

Importància dels motius

La *taula 1* mostra la valoració mitjana dels motius de pràctica fisicoesportiva per als barons, les dones i la mostra completa. Totes les raons que es proposen són importants excepte el gust per la competició. Comparar actuacions, assoliments i rendiments no són disposicions a actuar que interessin a una majoria d'universitaris. Els tres motius més importants són "per mantenir-me en bona forma física", "perquè m'entreté" i "perquè em relaxa". Per als barons el més important és la diversió, per a les dones el manteniment de la condició física. L'home supera la dona en els motius relacionats amb la millora de les habilitats ($t = 3,20, p < ,001$), la competició ($t = 22,65, p < ,001$), la diversió ($t = 10,38, p < ,001$), i l'amistat ($t = 9,63, p < ,001$), mentre que la dona supera el baró en la resta: forma física ($t = -2,79, p < ,01$), relaxació ($t = -3,15, p < ,01$), salut ($t = -4,36, p < ,001$), i despesa d'energia ($t = -5,43, p < ,001$).

La *taula 2* recull les diferències sobre el rang mitjà dels motius de pràctica esportiva en un total de 21 esports o grups d'esports. El pes dels motius "perquè m'entreté", "perquè m'agrada competir" i "perquè m'agrada estar amb els amics o conèixer-ne altres de nous", és més important en els que practiquen esports d'equip (futbol, bàsquet, handbol i voleibol), golf i esports de raqueta (tennis, pàdel, etc.). Els últims llocs els ocupen els que practiquen ioga, gimnàstica de manteniment, aeròbic, jòguing-fúting i natació. En general, als esports en què s'estableixen interaccions amb companys i adversaris (tasques sociomotrius, Parlebas 1988), el pes d'aquesta mena de motius és significativa-

ment més important que als esports en els quals aquestes interaccions no es donen (tasques psicomotrius).

En els motius "per mantenir-me en bona forma física", "per higiene i salut personal" i "per gastar energia" succeeix justament el contrari. Són, en aquest cas, les tasques psicomotrius les que els concedeixen significativament més importància, mentre que en el pol oposat se situen els esports d'equip.

Els esports de lluita, judo, karate i, en general, les arts marcials, són els que atorguen més importància a la millora de les habilitats. Els practicants de ioga, tanmateix, xifren la recerca de la relaxació com la causa més rellevant, motiu especialment valorat, també, per muntanyencs i alpinistes.

Estructura factorial dels motius

L'anàlisi factorial de components principals amb rotació varimax recull un total de 3 factors que expliquen el 66,1% de la variància (*taula 3*). El primer va ser etiquetat com a salut/forma física/habilitat/despesa d'energia i inclou aquest tipus de raons: tenir una bona condició física, estar en forma, estar sa, progressar i millorar el nivell esportiu i gastar l'excedent

■ Taula 3.

Matriu de components amb rotació per a la mostra completa.

	COMPONENT		
	1	2	3
Per mantenir-me en bona forma física	,71		
Per millorar les meves habilitats	,65		
Per higiene i salut personal	,63		
Per gastar energia	,44		
Perquè m'entreté		,80	
Per estar amb els meus amics o conèixer-ne altres de nous		,77	
Perquè em relaxa			,78
Perquè m'agrada competir			-,54
Eigenvalue	2,91	1,49	1,08
Percentatge de variància	33,9	18,7	13,5

TAULA 4.

Matriu factorial de components sense rotació per a la mostra completa.

	FACTOR		
	1	2	3
Per mantenir-me en bona forma física	,24	,41	-,05
Perquè em relaxa	,19	,19	,29
Per higiene i salut personal	,27	,56	,17
Per millorar les meves habilitats	,53	,20	-,23
Perquè m'agrada competir	,50	-,18	-,38
Perquè m'entreté	,54	-,40	,30
Per estar amb els meus amics o conèixer-ne altres de nous	,48	-,26	,13
Per gastar energia	,22	,16	,01

d'energia. El segon factor l'hem retolat diversió/amistat i inclou ítems d'afiliació i entreteniment. Relaciona, per tant, les necessitats d'afiliació a les activitats 'autotel·lúriques' del joc i l'entreteniment. L'últim factor l'hem anomenat relaxació, que uneix aquest motiu i el correlaciona positivament amb la salut i la higiene personal i negativament amb la competició. En aquest cas, la recerca de la relaxació s'oposa a l'excitació, al desequilibri emocional i a l'estrès que comporta la comparació amb el rendiment dels altres.

Per explicar la configuració de les correlacions en el conjunt de les variables observades hem realitzat una anàlisi factorial d'eixos principals sense rotació (taula 4). Aquesta anàlisi mostra tres factors que, posteriorment, hem encreuat amb les variables independents que apareixen a la taula 5. L'estadístic de contrast és la suma de rangs, que estableix la distribució de les variables dependents en cada un dels grups.

Al primer factor les puntuacions més baixes, en carregar el pes dels motius, expressen entusiasme cap a l'esport, mentre que les més altes subratllen un sentiment crític cap a aquell. Com podem observar, el pes dels motius és significativament més alt en els barons ($\chi^2 = 145.47$, $p < ,001$), en els estudiants dels primers cursos ($\chi^2 = 45.82$, $p < ,001$), i és di-

TAULA 5.

Rang mitjà dels factors. Prova de Kruskal-Wallis.

	N	FACTOR		
		1	2	3
Sexe				
Home	1.440	-181	+192	+133
Dona	1.249	+181	-192	-133
Curs				
1r	926	-158	+36	+209
2n	717	-13	+1	+85
3r	609	-73	-9	+37
4t	331	+164	-79	-21
5è	112	+22	149	-63
6è	29	+62	+201	-247
Estudis				
Ciències	1.201	-60	+133	+38
Medicina-Infermeria	203	+148	-199	-171
Econòmiques-Empresarials	549	-59	+110	+99
Humanitats	771	-26	-43	+35
Interès per l'esport				
Molt	1.360	-572	+34	+14
Bastant	1.035	-101	+15	-155
Regular	261	+110	-24	-72
Poc	60	+545	-22	+216
Volum de pràctica esportiva				
Més de 3 h per setmana	862	-285	-16	+147
2-3 h per setmana	1.011	+83	-11	-51
1 h per setmana	710	+204	+27	-91
Regularitat de la pràctica				
En totes les èpoques de l'any per un igual	1.060	-119	-11	+94
Més a l'estiu	1.343	+118	+12	-93
Participació en programes organitzats per la mateixa Universitat				
Sí	1.016	-94	+48	+35
No	1.691	+93	-48	-34
Participació en competicions universitàries				
Sí	488	-179	+95	+119
No	2.150	+178	-94	-119
Influències acadèmiques				
Positiva	1.281	-156	-162	-46
Negativa	291	+4	-244	+107
Indiferent	780	+54	+187	+14
No ho sé	364	+101	+35	-74
Esports				
Bàsquet	542	-195	+244	+83
Handbol	93	-69	+212	+136
Futbol	916	-170	+250	+145
Voleibol	247	-94	+181	+32
Golf	82	-233	+234	+153
Esports de raqueta en general	583	-88	+147	-16
Lluita, Judo, Arts marcial	189	-134	-108	+147
Ciclisme (cicloturisme, bicicleta tot terreny, etc.)	832	+6	+71	-15
Piragüisme, rem	115	-117	-27	-16
Patinatge	166	+3	-82	-50
Surf, surf de vela, ala delta	146	-77	+93	+149
Hípica	53	+112	-25	-272
Esquí	354	-6	+15	-4
Esports de vela i esports nàutics	91	-49	+10	+84
Muntanyisme, alpinisme	390	+124	-46	-130
Atletisme	365	-71	-118	+82
Natació	1.003	+137	-90	-90
Aeròbic	265	+233	-282	-160
Jòguing-Fúting	432	+160	-191	-69
Gimnàstica de manteniment	459	+249	-326	-32
loga	39	+302	-156	-154

rectament proporcional: al grau d'interès vers l'esport ($\chi^2 = 360,44, p < ,001$), al volum de pràctica esportiva ($\chi^2 = 185,99, p < ,001$), i a la seva regularitat ($\chi^2 = 69,69, p < ,001$). Veiem també que el nivell de motivació és superior en aquells que participen en programes organitzats per la mateixa universitat ($\chi^2 = 36,32, p < ,001$), els que s'inscriuen en competicions universitàries ($\chi^2 = 83,39, p < ,001$), i els que tenen una visió més positiva de les influències de l'esport sobre la vida acadèmica ($\chi^2 = 51,74, p < ,001$). Per esports, els primers llocs els ocupen golf, bàsquet i futbol, mentre que en el pol oposat se situen ioga, gimnàstica de manteniment i aeròbic.

El segon factor mostra la bipolaritat *salut/forma física/habilitat/relaxació/despesa d'energia*, d'una banda (pol positiu), i *diversió/amistat/competició*, d'altra banda (pol negatiu). De manera que aquest factor sembla discriminar entre els que busquen d'estar sans com a conseqüència d'una bona condició física i de la millora del nivell esportiu en un ambient relaxat i no competitiu, davant dels que intenten de divertir-se practicant l'esport amb amics i comparant les seves capacitats amb altres. Vam observar que es troben més a prop del pol positiu, i, per tant, mostren un rang significativament inferior (taula 5), les dones ($\chi^2 = 162,64, p < ,001$), els estudiants de medicina i infermeria ($\chi^2 = 47,63, p < ,001$), els que no participen en competicions universitàries ($\chi^2 = 24,60, p < ,001$), i els que practiquen gimnàstica de manteniment, aeròbic, jòguing-fúting, ioga i atletisme (tasques psicomotrius). Mentre que estan més a prop del pol negatiu els homes, els que participen en competicions universitàries i els que practiquen esports d'equip (bàsquet, futbol, handbol i voleibol), golf i esports de raqueta (tennis, pàdel, etcètera).

El tercer factor mostra la dicotomia entre *diversió/relaxació* (pol positiu), i *competició/habilitat* (pol negatiu). En el primer cas, el que es persegueix és divertir-se, entretenir-se practicant l'esport d'una forma relaxada i no competitiva, mentre que en el segon cas el que es busca

és la consecució d'assoliments esportius gràcies a la millora de les habilitats i el nivell tècnic.

Són més a prop del pol positiu les dones ($\chi^2 = 78,79, p < ,001$), els estudiants dels últims cursos ($\chi^2 = 40,16, p < ,001$), els alumnes de medicina i infermeria ($\chi^2 = 17,59, p < ,001$), els que dediquen menys temps a fer esport ($\chi^2 = 46,65, p < ,001$), els que s'exerciten més esporàdicament ($\chi^2 = 42,65, p < ,001$), els que no participen en competicions universitàries ($\chi^2 = 39,28, p < ,001$), i els que practiquen hípica, aeròbic, ioga, excursionisme i alpinisme. Mentre que són més a prop del pol negatiu els homes, els estudiants dels primers cursos, els que mantenen una activitat més regular i li dediquen més temps, els que participen en competicions universitàries i els que practiquen golf, surf, surf de vela, judo, karate, lluita, futbol i handbol.

Discussió i conclusions

L'anàlisi d'eixos principals sense rotació sembla mostrar, en principi, dues grans tendències: esport-competició i esport-no competició. En un cas (factor 2), diversió i amistat s'uneixen en una pràctica de baix nivell competitiu que no mostra diferències significatives, en la intensitat de la motivació, amb aquells que, en el pol opo-

sat, persegueixen millorar l'estat de salut i de forma física, utilitzant les seves energies en el desenvolupament de l'habilitat motriu, en un ambient relaxat i no competitiu. En el segon cas (factor 3), la competició va lligada a la millora de les habilitats motrius i a una intensitat 'motivacional' més gran. S'utilitza més temps i esforç en el perfeccionament del nivell tècnic amb l'objecte d'incrementar el rendiment esportiu. Mentre que, a l'altre extrem, trobem una activitat relaxada i no competitiu que únicament persegueix divertir-se, entretenir-se amb una pràctica que li permeti d'eliminar la tensió dels estudis i dels exàmens.

Aquesta doble estructura bipolar sembla respondre a la 'binarització' de dos criteris: competició (C) i mestratge (M). La seva presència o absència, origina un arbre dicotòmic de quatre branques. Aquests quatre subgrups tenen, a més a més, unes peculiaritats derivades de les diferències de gènere, tipus d'activitat i intensitat 'motivacional', i queden distribuïts de la forma següent (figura 1):

I. Constituit per aquells que busquen de divertir-se en un ambient relaxat, tranquil, no competitiu, que els permeti d'alliberar tensions i, en menor mesura, millorar la seva higiene i salut personal. Està format majoritàriament per dones, que dediquen menys temps a fer esport i de manera més

■ FIGURA 1. Representació esquemàtica de les tendències de l'esport contemporani.

esporàdica. Practiquen, fonamentalment, activitats físicoesportives en solitari o que, com a molt, discorren de forma paral·lela, sense cap mena d'interacció amb els altres (tasques psicomotrius), com ara aeròbic, ioga o activitats a la natura.

II. Format per aquells que volen, d'una manera més decidida, millorar el seu estat de benestar físic i mental, la seva condició física i el seu nivell de mestratge personal. És a dir, recull una altra direcció de la motivació d'èxit: la que va orientada a demostrar un bon domini de la tasca mateixa; millorar les habilitats, aprendre amb eficàcia nous moviments, incrementar la seva capacitat física. És un grup, també, majoritàriament femení, a qui no li agrada competir, que dedica més temps que l'anterior a fer esport i que practica, de manera prioritària, activitats de caràcter psicomotor: gimnàstica de manteniment, aeròbic, jòguing-fúting o atletisme.

III. Compost pels que volen practicar l'esport amb els amics, fonamentalment esports d'equip, en què guanyar i perdre forma part de la seva lògica interna, però en els quals el desig imperiós de victòria se supedita a l'èxit d'altres objectius més rellevants. És una activitat esportiva de baix nivell competitiu, que no es preocupa de la millora sistemàtica de les habilitats per competir i que no li dedica significativament més temps que l'anterior a l'activitat esportiva setmanal. Està format per una majoria de barons que s'impliquen en activitats sociomotrius.

IV. El constitueixen els esportistes clarament orientats cap a la motivació d'assoliment: persegueixen millorar el seu nivell esportiu i el seu nivell de competència per enfrontar-se amb èxit a la competició, i, així, resistir la comparació amb els altres. Per fer-ho, dediquen més temps i esforç que els grups anteriors i practiquen d'una forma més regular. Està format majoritàriament per barons que desenvolupen activitats sociomotrius.

En general, els resultats semblen confirmar aquesta hipòtesi. Lògicament, això que es presenta són tendències, predisposicions o aproximacions, atès que, en bona lògica, són possibles totes les combinacions, que serveixin per delimitar àmbits d'actuació.

Les activitats no competitives semblen interessar a una immensa majoria, mentre que la competició preocupa un nombre reduït, significativament masculí. Aquests resultats són coherents amb els de Peiró (1987), Ashford, Biddle i Goudas (1993), i Markland i Hardly (1993).

Les tasques sociomotrius comporten processos de comunicació i de contracomunicació, i en conseqüència són consistents amb els motius diversió, amistat i competició, mentre que les psicomotrius o activitats motrius fetes en solitari, estan més relacionades amb la millora de la forma física, el benestar i la despesa d'energia.

És significatiu que siguin, en general, els practicants d'Arts marcial els que atorguin més importància a la millora de les habilitats motrius. Aquesta circumstància és conseqüència, en bona mesura, de les recompenses extrínseques que aquestes federacions ofereixen, en forma de cinturons, i que sancionen un cert nivell de competència. Com també ho és el que practicants de ioga, excursionisme i alpinisme afirmen que la raó principal per la que fan esport és la recerca de la relaxació.

Les diferències de gènere són consistents amb el pes dels motius, la distribució factorial, la intensitat 'motivacional' i el tipus de tasca motriu practicada.

Referències bibliogràfiques

Alderman, R. B. (1978). Strategies for motivating young athletes. A W. F. Straub (ed.), *Sport psychology: An analysis of athlete behavior*. Nueva York: Movement Publications, ps. 136-148.

Alexandris, K. i Carroll, B. (1997). Motives for recreational sport participation in Greece: Implications for planning and provision of sport services. *European Physical Education Review*, 3, 2, ps. 129-143.

Ames, C. (1984). Conceptions of motivation within competitive and non competitive goal structures. A R. Schwarzer (ed.), *Self-related cognitions in anxiety and motivation*. Hillsdale, New Jersey: Erlbaum.

Ames, C. i Archer, J. (1988). Achievement goals in the classroom: Students' learning strategies and motivation processes. *Journal of Educational Psychology*, 80, ps. 260-267.

Ashford, B.; Biddle, S. i Goudas, M. (1993). Participation in community sports centres, motives and predictors of enjoyment. *Journal of Sport Sciences* (2), 249-256.

Bakker, F. C.; Whiting, H. T. A. i Van Der Brug, H. (1993). Motivación y deporte, *Psicología del deporte. Conceptos y aplicaciones*. Madrid: Ediciones Morata i CSD, ps. 18-61.

Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change, *Psychological Review* (84), ps. 191-215.

Buonamano, A.; Cei, A. i Mussino, A. (1995). Participation motivation in Italian Youth Sport. *The Sport Psychologist* (9), 265-281.

Carr, S.; Weigand, D. A. i Hussey, W. (1999). The relative influence of parents, teachers, and peers on children and adolescents' achievement and intrinsic motivation and perceived competence in physical education. *Journal of Sport Pedagogy*, (5) (1), 28-50.

Cecchini, J. A.; González, C.; Carmona, A.; Arruza, J.; Escartí, A. i Balagué, G. (2001). The Influences of the Physical Education Teacher on Intrinsic Motivation, Self-Confidence, Anxiety, and Pre- and Post-Competition Mood States. *European Journal of Sport Science* (1) (4).

Cecchini, J. A.; Méndez, A. i Muñiz, J. (2002). Motives for Practicing Sport in Spanish Schoolchildren. *Psicothema*.

Cervelló, E.; Escartí A. i Balagué, G. (1999). Relaciones entre la orientación de meta disposicional y la satisfacción con los resultados deportivos, las creencias sobre las causas de éxito en el deporte y la diversión con la práctica deportiva. *Revista de psicología del deporte* (8), 7-21.

Deci, E. L. i Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic Motivation and Self-determination of Human Behaviour*. Nova York: Plenum Press.

Duda, J. L. (1992). Motivation in sport settings: A gol perspective análisis. A G. C. Roberts, (ed.), *Motivation in sport and exercise* (ps. 55-91). Champaign, Illinois: Human Kinetics.

Duda, J. L.; Chi, L.; Newton, M.; Walling, M. i Catley, D. (1995). Task and Ego Orientation and intrinsic motivation in sport, *International Journal of Sport Psychology*, 26, ps. 40-63.

Dweck, C. S. (1986). Motivational processes affecting learning, *American Psychologist*, (41), 1040-1048.

Elliott, E. S. i Dweck, C. S. (1988). Goals: An approach to motivation and achievement". *Journal of Personality and Social Psychology*, 54, ps. 5-12.

- Gill, D. L.; Gross, J. B. i Huddleston, S. (1983). Participation motivation in youth sports. *International Journal of Sport Psychology*, 14, ps. 1-14.
- Gould, D.; Feltz D. i Weiss, M. (1985). Motives for participating in competitive youth swimming. *International Journal of Sport Psychology* 16, ps. 126-140.
- Gould, D. i Horn, T. (1984). Participation motives in young athletes. En J. M. Silva i R. S. Weinberg (eds.), *Psychological Foundations of Sport*. Champaign, Illinois: Human Kinetics, ps. 359-370.
- Lázaro, I.; Villamarín, F. i Limonero, J. T. (1993). Motivación para participar y autoeficacia en jóvenes jugadores de baloncesto. IV Congreso Nacional y Andaluz de Psicología del Deporte, Sevilla, España.
- Maehr, M. L. i Braskamp, L. A. (1986). *The motivation factor. A theory of personal investment*. Lexington, MA: Lexington Books.
- Maehr, M. L. i Nicholls, J. G. (1980). Culture and achievement motivation: A second look. A N. Warren (ed.), *Studies in cross-cultural psychology*. Nueva York: Academic Press.
- Markland, D. i Hardy, L. (1993). The Exercise Motivations Inventory: Preliminary development and validity of a measure of individual's reasons for participation in regular physical exercise. *Personality and Individual Differences*, 15, 3, ps. 289-296.
- Nicholls, J. G. (1984). Achievement motivation: Conceptions of ability, subjective experience, task choice, and performance. *Psychological Review*, 91, ps. 328-346.
- (1989). *The competitive ethos and democratic education*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Parlebás, P. (1988). *Elementos de sociología del deporte*. Unisport Andalucía. Málaga.
- Peiró, J. M. (1987). *Estudio psicosocial de la demanda y uso de las instalaciones deportivas en la Comunidad Valenciana (I-II)*. Informe realizado para la Consellería de Cultura, Educación y Ciencia. Valencia.
- Roberts, G. C. (1984). Toward a new theory of motivation in sport: The role of perceived ability. A J. M. Silva i R. S. Weinberg (eds.), *Psychological foundations of sport*. Champaign: Human Kinetics Publishers.
- Ryan, R. M. (1982). Control and information in the intrapersonal sphere: An extension of cognitive evaluation theory. *Journal of Personality and Social Psychology*, 43, ps. 450-461.
- Sapp, M. i Haubenstricker, J. (1978). *Motivation for joining and reasons for not continuing in youth sports programs in Michigan*. Paper presented at the American Alliance for Health, Physical Education, Recreation and Dance National Conference, Kansas City, Missouri.
- Scalan, T. K. i Lewthwaite R. (1986). "Social Psychological Aspects of Competition for Male Youth Sports Participants: IV. Predictors of enjoyment", *Journal of Sport Psychology*, 8, ps. 25-35.
- Weiner, B. (1979). "A theory of motivation for some classroom experiences", *Journal of Educational Psychology*, 71, ps. 3-25.
- White, S.A. i Duda, J. L. (1994). "The relationship of gender, level of sport involvement, and participation motivation of goal orientations", *International Journal of Sport Psychology* 25, ps. 4-18.
- White, S.A. i Zellner, S. (1996). "The relationship between goal orientations, beliefs about the causes of sport success, and trait anxiety among high school intercollegiate, and recreational sport participation", *The Sport Psychologist*, 10, ps. 58-72.
- White, S.A., Kavussanu, M. i Guest, S. M. (1998). "Goal orientations and perceptions of the motivational climate created by significant others", *European Journal of Physical Education*, 3, 2.